

СЕРЕДОВИЩЕ, ЩО НАЛЕЖИТЬ ДІТЯМ

порадник для педагогів закладів дошкільної освіти

Київ, 2019

ВСУКРАЇНСЬКИЙ ФОНД
"КРОК ЗА КРОКОМ"

СЕРЕДОВИЩЕ, ЩО НАЛЕЖИТЬ ДІТЯМ

порадник для педагогів закладів дошкільної освіти

Київ, 2019

УДК 822.111 (71)

ББК 85 (5 Спо)

Упорядковано: Наталія Софій, Юлія Найда

За загальною редакцією Засенко В'ячеслава Васильовича, доктора пед. н., дійсного члена Національної академії педагогічних наук України, директора Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

Рецензенти:

Мартинчук Олена Валеріївна, канд.пед.н., завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Інституту людини, Київського університету імені Бориса Грінченка. Корнєєва Оксана Леонідівна, канд.пед.н., завідувач закладом дошкільної освіти «Мир» м. Костянтинівка Донецької області.

*Цю публікацію було створено за фінансової підтримки
Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ).
Зміст матеріалу є виключно відповідальністю
Всеукраїнського фонду «Крок за кроком»
та не обов'язково відображає точку зору ЮНІСЕФ.*

Публікацію присвячено питанням організації інклюзивного освітнього середовища, яке багато дослідників називають «третім учителем» після батьків і педагогів. Коли йдеться про організацію освітнього середовища, багато людей одразу починають думати про меблі, іграшки, обладнання. Проте, крім фізичного середовища, не менш важливим є соціальне середовище. А це – якість взаємодії між вихователем і дітьми, батьками, взаємодії між самими дітьми, та те, наскільки освітнє середовище сприяє формуванню відповідних цінностей, почуття відповідальності, поваги до багатоманітності.

Саме тому у публікації приділено увагу не лише організації фізичного середовища, а й стратегіям формування якісної соціальної взаємодії, в основі якої є повага до кожного учасника освітнього процесу.

Публікацію підготовлено в межах реалізації проекту «Розвиваємо інклюзивне освітнє середовище в громадах Донецької і Луганської областей».

УДК 822.111 (71)

ББК 85 (5 Спо)

ISBN 978-0-672-61456-8

© Дитячий фонд Організації Об'єднаних Націй в Україні, 2019

© Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2019

ЗМІСТ:

Подяка	5
Чому ця публікація може бути цікавою для вас?	6
1. Про що нам говорять результати досліджень	7
2. Заклад дошкільної освіти та інклюзивне навчання	15
Інклюзивне освітнє середовище у закладі дошкільної освіти	16
Принципи створення інклюзивного середовища	20
Як реалізація принципів виглядає на практиці.	22
3. Цікаво та доступно про організацію середовища у груповій кімнаті?	27
Використання принципів універсального дизайну	28
Осередки діяльності та їх облаштування	31
Облаштування групової кімнати	36
Середовище, яке відповідає потребам усіх дітей	38
4. Організація освітнього середовища з урахуванням вікових особливостей дітей	41
Освітнє середовище: діти віком 3-4 років	41
Освітнє середовище: діти віком 5-6 років	43
5. Розвиток соціальної взаємодії	46
Основні стратегії створення спільноти в групі	47
Види діяльності, що передбачають різні форми взаємодії	50
Стратегії забезпечення участі дітей з особливими освітніми потребами	52
Чинники організації ефективного освітнього середовища	55
<i>Термінологічний словник</i>	56
<i>Додаток А.</i> Інклюзивне освітнє середовище для дітей дошкільного віку: інструмент для саморефлексії	57
<i>Додаток Б.</i> Опитувальник «Чи є це на стінах вашої групи?»	63